

Når børn ikke vinterbader...

af Kasper Lund Kirkegaard og Markus Mürer Nielsen, Team Politik, Kommunikation og Analyse i DGI Storkøbenhavn.

En ny evalueringsrapport afslører, at byudvikling i Nordhavn ikke i tilstrækkelig grad har taget højde for børn og unges muligheder for at dyrke idræt og motion. Hverken vinterbadning eller kajakroning appellerer til børn på samme måde som fodbold og gymnastik. Den fremtidige byudvikling bør derfor opprioritere investeringer i almennyttige, kommunale idrætsfaciliteter målrettet lokale frivillige idrætsforeninger. Uden disse risikerer området at blive præget af kommercielle idrætstilbud, hvilket skaber ulige adgang til idræt samt udfordrer det højprofilerede politiske ønske og drømmen om 'den blandende by'.

Århusgadekvarteret i Københavns Nordhavn ligger som en attraktiv perle tæt på både pulserende byliv og havnebassiner, hvor et væld af aktiviteter og oplevelser finder sted. Her kan man få sin daglige dosis af saltvand og motion samtidigt med, at man fra toppen af parkeringshuset finder Konditaget Lüders; en facilitet, hvor man både kan træne, lege og spille bold, alt imens man nyder en fantastisk udsigt over havneindløbet og det centrale København.

På Konditaget Lüders tilbyder den lokale motions- og løbeklub organiseret fællestræning med fokus på puls og styrke. Vinterbadning er på få år blevet ekstremt populært, hvilket især skyldes en lille sauna i Det Flydende Aktivitetshus i Nordhavnsbassinet med plads til 16 varme badenymfer, der modigt dypper sig i det kolde havnevand. Også kajakroning er hurtigt blevet en velbesøgt idrætsaktivitet, hvor man ofte ser mindre grupper ro ud i Øresund.

Ik' for børn

Alt i alt fremstår Århusgadekvarteret i Nordhavn som en unik og attraktiv oase, der både er tæt på byens havn og hav. Men, hvis man kigger nærmere efter, springer en tendens i øjnene: Det er næsten kun voksne, der er idrætsaktive. Hvor er børnene henne?

Den lokale idrætsorganisation, Nordhavn IF, har succesfuldt formået at understøtte voksnes aktive idrætsdeltagelse, mens det derimod kniber med at få det lokale idræts- og foreningsliv op at stå for børn og unge. Foreningsliv og -deltagelse for børn og unge i Nordhavn er således i udpræget grad forbeholdt dem, der har forældre med mulighed for at køre ud af bydelen til andre steder i hovedstadsområdet.

I Nordhavn er der dog samtidig en lidt absurd situation ift. den store privatskole, Copenhagen International School beliggende på Levantkaj, der netop råder over klassiske indendørs idrætsfaciliteter. Adgangen til den private skoles topmoderne faciliteter ville kunne sikre de lokale børn og unge en flot fysisk ramme og et sted for det aktive foreningsliv – men de få og sparsomt tilkøbte facilitetstimer på privatskolen er pt. blevet fordelt til idrætsforeninger, der *ikke* har lokal forankring. De nordhavnske børn har derfor ikke endnu lokale mødesteder at udfolde sig samtidig med, at der er vidner til ofte halvtomme, privatejede idrætsfaciliteter.

Et eksperiment i 'real time'

Store dele af Københavns Kommune er således blevet til sociale eksperimenter, hvor man tester, hvordan om man det er muligt at opretholde en balance mellem de økonomiske, sociale og grønne hensyn på én gang. En slags eksperiment i 'real time', hvor en lang række politiske aktører og interessenter opsamler erfaringer i forsøg på at forstå hvad der sker, hvis balancen til eks. de sociale hensyn negligeres eller helt overses i byudviklingen. Den hastige byudvikling rummer nemlig det dilemma, at politikerne ofte først viser

interesse for en ny bydel, når mennesker begynder at flytte ind. Problemet er byggegrundene sælges og planlægges på et så tidligt stadie, at hverken politikerne, organisationer, foreningsliv eller andre kan nå at reagere, før byudviklingstoget er kørt forbi i høj fart for næsen af dem, der senere skal leve med beslutningerne. Når bydelen står færdig, er det ofte for sent at advokere for vigtigheden af at etablere grønne, lokale byrum og almennyttige idrætsfaciliteter – præcis som tilfældet er i Ørestad.

Ørestad – en bydel, der bliver repareret på

Nordhavn IF blev oprettet på initiativ fra By & Havn, DGI Storkøbenhavn og det daværende Idrætsforum København under Danmarks Idrætsforbund (DIF), da alle parterne havde en fælles interesse i at arbejde for etableringen af et lokalforankret foreningsliv, der kunne få rod fæste og vokse i takt med byudviklingen. I Nordhavn har man således med succes sæt de første foreningsfrø, der rummer kimen til en videreudvikling af foreningstraditionen med fokus på non-profit, frivillighed og foreningsdemokrati.

Det står i modstrid med de erfaringer, vi bl.a. har fra etableringen af bydelen Ørestad. Selvom vi er enige i, at det tager tid at udvikle en by, er det også tydeligt, at det står med nogle udfordringer, som vi bliver nødsaget til at arbejde med i mange år fremover i Ørestad. Nogle af de væsentligste udfordringer er fraværet af idrætsfaciliteter for foreningslivet og vellykkede rekreative mødesteder, hvor man mødes og dyrke deres interessefællesskaber.

På længere sigt er det bestemt muligt, at Ørestad udvikler sig til en levende bydel, men det kræver nogle betydelige investeringer, løbende tilpasning og en aktiv politisk indsats, hvor den lokale, flerstrengede idrætsforening, Ørestad IF, spiller en afgørende rolle i kampen for flere rekreative fritidsfaciliteter, der kan styrke det interessebetonede samvær på tværs af bydelens beboere.

I modsætning til Ørestad IF blev Nordhavn IF etableret på et meget tidligt stadie i byudviklingsprocessen med håbet om at få indflydelse på de beslutninger, der træffes i forbindelse med den omfattende byudvikling. Ved at engagere sig tidligt i processerne og opbygge stærke relationer til By & Havn, Københavns Kommune, bygherrer og fremtidige grundejere, opstod der en række muligheder for at påvirke beslutningerne. Som resultat er der bl.a. etableret tre lokale fritidsfaciliteter, som alle blev rasende populære:

- Konditaget Lüders, der med sin unikke placering på toppen af et p-hus er blevet et vartegn for hele Nordhavn.
- Det Flydende Aktivitetshus i Nordhavnsbassinet, som både rummer et mindre forsamlingslokale, omklædningsfaciliteter og en mindre sauna.
- Sandkaj, der er blevet til en af de mest velbesøgte sol- og badedestinationer i hele hovedstadsområdet – men også til ekstrem stor gene for de lokale beboere.

Breddeidrættens kommercialisering i Nordhavn

Historien om de nyetablerede, offentlige faciliteter fortæller dog også, at de nystartede foreninger meget tidligt ramte et loft for, hvor mange medlemmer de kunne byde velkommen. Både Nordhavns Kajakklub samt Nordhavns Vinterbaderklub, NorVin, fik ganske kort tid efter deres formelle etableringen lange ventelister. Alene det faktum, at den lille sauna med plads til maksimalt 16 varme foreningsmedlemmer i Det Flydende Aktivitetshus i Nordhavnsbassinet i dag mobiliserer flere end 3.400 foreningsmedlemmer og samtidig har en venteliste på over 1.800 siger en del om facilitetspresset.

Det mest interessante er dog, at de private og kommercielle idrætsaktiviteter i stor udstrækning lever af den efterspørgsel, som manglen på de kommunale fællesfaciliteter og byrum efterlader sig. Efterspørgslen på saunatilbud har allerede sat sine spor med private initiativer andre steder i Københavns havn; og lokalt i Nordhavn ses tydelige tendenser til, at privatejede og kommercielt organiserede idrætsudbydere op-

'ProPadel Denmark' har etableret flotte indendørsbaner, mens Crosfittcentret 'Norce Performance' tilbyder styrketræning i eksklusive faciliteter. Den kæmpestore 'AIRTRIX trampolinpark' samt klatreparken 'Clip'n Climb' tilbyder børn og unge sved på panden mod betaling af en heftig entré. Den kommercielt organiserede 'købeidræt' i Nordhavn er således allerede i dag den klart dominerende organiseringsform ift. idrætstilbud i Nordhavn.

Samtidig står det klart, at disse kommercialiseringstendenser indenfor bredde- og motionsidræt skævvrider den lige adgang til at dyrke idræt, da de ofte er mere 'eksklusive' og markant dyrere. Mulighederne for at dyrke idræt er således primært for dem, der har råd; og det er også tydeligt, at det private idrætsudbud ikke i samme grad som foreningsidrætten understøtter og medvirker til at udvikle 'den socialt blandede by', fordi den private idrætskultur adskiller sig fra de ofte mere åbne og fællesskabsorienterede nonprofit-aktiviteter, som det frivillige foreningsliv kan tilbyde. Der er nogle afgørende kulturforskelle i den mellem menneskelige sociale interaktion ift. om man opfører sig som kunde eller som foreningsmedlem; og det private marked kan ikke endnu facilitere helt det samme og uformelle møde mellem folk som frivillige foreninger kan.

Bud på den gode byudvikling

Erfaringerne fra Nordhavn giver nogle vigtige råd, der kan hjælpe med at styrke idræts- og foreningslivet i kommende byudviklingsprojekter, både i Nordhavn og andre områder i kommunen, der også står over for store byudviklingsopgaver. Hvis foreningsidrættens kvaliteter skal få rodfæste og lykkes i praksis, så forudsætter det en række forhold, som bygger på disse konkrete erfaringer fra Nordhavn:

- *Konditaget Lüders ville aldrig blive bygget i dag:* Store, centrale og 'aktivitetsstøgende' idrætsfaciliteter bør planlægges og etableres i god tid, *inden* borgerne flytter ind, hvorved faciliteten har mulighed for at blive en attraktion og et aktivt tilvalg. Ellers resulterer planerne meget ofte i lokal modstand og protester (NIMBY-effekten).
- *Børn vinterbader ikke:* De klassiske og indendørs idrætsfaciliteter er helt afgørende for etablering af et lokalforankret foreningsliv for og med børn og unge.
- *Midlertidighed kan godt vare adskillige år:* Via etablering af flere midlertidige idrætsfaciliteter, som evt. kan pakkes sammen og flyttes i takt med byudviklingen, kan være afgørende for et skrøbeligt, lokalt foreningsliv.

Der er samtidig også flere forskellige muligheder for at understøtte tilblivelsen af et levende byliv og et lokalforankret foreningsliv, som kan blive større, stærkere og bedre end det, vi risikerer at se både i Ørestad og Nordhavn. Det kræver dog, at politikere, developere og kommune sikrer nogle mere strukturelle tiltag ift. at skabe rammerne for et byliv i bedre balance:

- *Københavns Kommune* bør opkøbe flere strategisk vigtige byggegrunde mhp. at reservere disse til senere udvikling af idræts- og fritidsfaciliteter samt rekreative områder. Dette er bl.a. sket med Nordhavnsparken, som anlægges i den nordvestlige ende af Nordhavn.
- *Private developere* og kommunen bør indgå frivillige aftaler mhp. forskønnelse og etablering af rekreative, privatejede byrum. Lovgivningens muligheder kan med fordel bruges langt mere aktivt end i dag.
- *Developeres* egen viden og forståelse for, at selvfinansierede, attraktive byrum og nærområder kan 'betale sig', bør undersøges og dokumenteres bedre. De privatfinansierede, rekreative fritidsfaciliteter medvirker bl.a. til at sikre et lokalområdes omdømme og gør en afgørende forskel ift. mulighed for udlejning og beboernes ønsker at flytte dertil mhp. at blive boende.

Københavns Kommune har selvsagt en stor interesse i at udvikle en by, der langsigtet tager hensyn til både de økonomiske, sociale og naturmæssige ressourcer og faktorer; og hvor byudviklingsprocesserne ikke ender i en situation, hvor det er for sent at etablere almennyttige idrætsfaciliteter.

Et Nordhavn for alle?

Det nordhavnske byggeeksperiment, som det ser ud i Århusgadekvarteret, fremstår allerede mere som en bydel for mennesker end de første versioner af Ørestad. Men vinterbadning og kajakroning appellerer helt åbenlyst ikke til børn på samme måde som fodbold og gymnastik.

De fremtidige københavnere kan ikke leve med, at børn og unge blot bliver henvist til idrætsforeninger og -klubber i andre bydele, hvor der i forvejen er lange ventelister. Børn og unge i Nordhavn risikerer i udpræget grad ikke at 'gå til noget' – og således heller ikke opleve foreningsidrættens trivselsfremmende kvaliteter.

Derfor skal de fysiske rammer for idræt og fællesskab i Nordhavn have nogle kraftige kvadratmeterindsprøjtninger, så bydelens kommende beboere også kan starte deres nye nordhavns liv med at engagere sig i at blande den sociale lim, der skaber relationer mellem mennesker. Det ville være en falliterklæring at affinde sig med de kommercielle idrætstilbud, der primært udfylder ressourcestærke borgeres behov, men som omvendt ikke imødekommer de sociale behov og ikke evner at skabe sociale sammenhæng og frivillige fællesskaber.

Vi er allerede i gang med at betale nogle dyre lærepenge fra eksperimentet i Ørestad, hvor vi år for år kæmper en politisk kamp for at få tilført fællesfaciliteter. Lad os bygge på en måde, hvor vi langsigtet tager hensyn til også de sociale behov. Københavns Kommune har brug for, at byudviklingsplaner tidligt inkluderer idrætsfaciliteter og grønne områder for at sikre, at bæredygtig byudvikling ikke altid prioriteres lavere end økonomiske hensyn.

Konklusionen er derfor klar: For at opnå social sammenhængskraft og opfylde visionen om den blandede by, skal der kommunale investeringer til. De almennyttige fællesfaciliteter, som skaber plads og mulighed for at mødes og som primært er rettet mod børn, unge og deres familier og deres store ønske om at bo i en tryk og blandet by, som er fyldt med frivillige, civile møder mellem mennesker med forskellige sociale baggrunde.